

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē kiṣkindhākāṇḍē

॥ *ṭṛtīyaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ tṛtīyaḥ sargaḥ ॥

hanumatā śrīrāmalakṣmaṇayōrvanē āgamanasya kiṃ
kāraṇamiti jijñāsākaraṇamātmanaḥ sugrīvasya ca
paricayadānaṃ śrīrāmēṇa tadvacanānāṃ praśaṃsanaṃ kṛtvā
lakṣmaṇasya svapakṣatō vārtākaraṇē niyōjanaṃ lakṣmaṇēna
svīyē'bhyarthanē svīkṛtē hanumatō harṣaśca

vacō vijñāya hanumān
sugrīvasya mahātmanaḥ |
parvatādr̥ṣyamūkāt tu
pupluvē yatra rāghavau ॥ 4.3.1 ॥

kāpirūpaṃ parityajya
hanumān mārutātmajaḥ |
bhikṣurūpaṃ tatō bhējē
śaṭhabuddhitayā kapiḥ ॥ 4.3.2 ॥

tataśca hanumān vācā
ślakṣṇayā sumanōjñayā |
vinītavadupāgamyā
rāghavau praṇipatyā ca ॥ 4.3.3 ॥

ābabhāṣē ca tau vīrau
 yathāvat praśaśaṃsa ca |
 sampūjya vidhivad vīrau
 hanumān vānarōttamaḥ || 4.3.4 ||

uvāca kāmato vākyaṃ
 mṛdu satyaparākramau |
 rājarṣidēvapratimau
 tāpasau saṃśītavratau || 4.3.5 ||

dēśaṃ kathamimaṃ prāptau
 bhavantau varavarṇināu |
 trāsayantau mṛgagaṇā -
 nanyāṃśca vanacāriṇaḥ || 4.3.6 ||

pampātīraruhān vṛkṣān
 vīkṣamāṇau samantataḥ |
 imāṃ nadīṃ śubhajalāṃ
 śōbhayantau tarasvināu || 4.3.7 ||

dhairyavantau suvarṇābhau
 kau yuvāṃ cīravāsasau |
 niḥśvasantau varabhujau
 pīḍayantāvimāḥ prajāḥ || 4.3.8 ||

siṃhaviprēkṣitau vīrau
 mahābalaparākramau |
 śakracāpanibhē cāpē
 gṛhītvā śatrunāśanau || 4.3.9 ||

śrīmantau rūpasampannau
 vṛṣabhaśrēṣṭhavikramau |
 hastihastōpamabhujau
 dyutimantau nararṣabhau || 4.3.10 ||

prabhayā parvatēndrō'sau
 yuvayōravabhāsitaḥ |
 rājyārḥāvamaraprakhyau
 kathaṃ dēśamihāgatau || 4.3.11 ||

padmapatrēkṣaṇau vīrau
 jaṭāmaṇḍaladhāriṇau |
 anyōnyasadṛśau vīrau
 dēvalōkādhāgatau || 4.3.12 ||

yadṛcchayēva samprāptau
 candrasūryau vasundharām |
 viśālavakṣasau vīrau
 mānuṣau dēvarūpiṇau || 4.3.13 ||

siṃhaskandhau mahōtsāhau
 samadāviva gōvṛṣau |
 āyatāśca suvṛttāśca
 bāhavaḥ parighōpamāḥ || 4.3.14 ||

sarvabhūṣaṇabhūṣārḥāḥ
 kimarthaṃ na vibhūṣitāḥ |
 ubhau yōgyāvahaṃ manyē
 rakṣituṃ pṛthivīmimām || 4.3.15 ||

sasāgaravanāṃ kṛtsnāṃ
 vindhyamēruvibhūṣitām |
 imē ca dhanuṣī citrē
 ślakṣṇē citrānulēpanē || 4.3.16 ||

prakāśētē yathēndrasya
 vajrē hēmavibhūṣitē |
 sampūrṇāśca śitairbāṇai -
 stūṇāśca śubhadarśanāḥ || 4.3.17 ||

jīvitāntakarairghōrai -
 rjvaladbhiriva pannagaiḥ |
 mahāpramāṇau vipulau
 taptahāṭakabhūṣaṇau || 4.3.18 ||

khaḍgāvētau virājētē
 nirmuktabhujagāviva |
 ēvaṃ māṃ paribhāṣantaṃ
 kasmād vai nābhibhāṣataḥ || 4.3.19 ||

sugrīvō nāma dharmātmā
 kaścid vānarapuṅgavaḥ |
 vīrō vinikṛtō bhrātrā
 jagadbhramati duḥkhitaḥ || 4.3.20 ||

prāptō'haṃ prēṣitastēna
 sugrīvēṇa mahātmanā |
 rājñā vānaramukhyānāṃ
 hanumān nāma vānaraḥ || 4.3.21 ||

yuvābhyāṃ sa hi dharmātmā
 sugrīvaḥ sakhyamicchati |
 tasya māṃ sacivaṃ vittaṃ
 vānaraṃ pavanātmajam || 4.3.22 ||

bhikṣurūpapratichannaṃ
 sugrīvapriyakāraṇāt |
 ṛṣyamūkādiha prāptaṃ
 kāmagaṃ kāmācāriṇam || 4.3.23 ||

ēvamuktvā tu hanumāṃ -
 stau vīrau rāmalakṣmaṇau |
 vākyajñō vākyakuśalaḥ
 punarnōvāca kiñcana || 4.3.24 ||

ētacchrutvā vacastasya
 rāmō lakṣmaṇamabravīt |
 prahr̥ṣṭavadanaḥ śrīmān
 bhrātaraṃ pārśvataḥ sthitam || 4.3.25 ||

sacivō'yaṃ kapīndrasya
 sugrīvasya mahātmanaḥ |
 tamēva kāṅkṣamāṇasya
 mamāntikamihāgataḥ || 4.3.26 ||

tamabhyabhāṣa saumitrē
 sugrīvasacivaṃ kapim |
 vākyajñaṃ madhurairvākyaiḥ
 snēhayuktamarindamam || 4.3.27 ||

nānṛgvēdavinītasya
 nāyajurvēdadhāriṇaḥ |
 nāsāmavēdaviduṣaḥ
 śakyamēvaṃ vibhāṣitum || 4.3.28 ||

nūnaṃ vyākaraṇaṃ kṛtsna -
 manēna bahudhā śrutam |
 bahu vyāharatānēna
 na kiñcidapaśabditam || 4.3.29 ||

na mukhē nētrayōścāpi
 lalātē ca bhruvōstathā |
 anyēṣvapi ca sarvēṣu
 dōṣaḥ saṃviditaḥ kvacit || 4.3.30 ||

avistaramasandigdha -
 mavilambitamavyatham |
 uraḥsthaṃ kaṅṭhagaṃ vākyaṃ
 vartatē madhyamasvaram || 4.3.31 ||

saṃskārakramasampannā -
 madbhutāmavilambitām |
 uccārayati kalyāṇīm
 vācaṃ hṛdayaharṣiṇīm || 4.3.32 ||

anayā citrayā vācā
 trīsthānavyañjanasthayā |
 kasya nārādhyatē citta -
 mudyatāsērarērapī || 4.3.33 ||

ēvaṃvidhō yasya dūtō
 na bhavēt pārthivasya tu |
 siddhyanti hi kathaṃ tasya
 kāryāṇāṃ gatayō'nagha || 4.3.34 ||

ēvaṅguṇagaṇairyuktā
 yasya syuḥ kāryasādhakāḥ |
 tasya siddhyanti sarvē'rthā
 dūtavākyapracōditāḥ || 4.3.35 ||

ēvamuktastu saumitriḥ
 sugrīvasacivaṃ kapim |
 abhyabhāṣata vākyajñō
 vākyajñāṃ pavanātmajam || 4.3.36 ||

viditā nau guṇā vidvan
 sugrīvasya mahātmanaḥ |
 tamēva cāvāṃ mārgāvaḥ
 sugrīvaṃ plavagēśvaram || 4.3.37 ||

yathā bravīṣi hanuman sugrīvavacanādiha |
 tat tathā hi kariṣyāvō vacanāt tava sattama || 4.3.38 ||

tat tasya vākyam nipuṇam niśamya
 prahr̥ṣṭarūpaḥ pavanātmajah kapiḥ |
 manaḥ samādhāya jayōpapattau
 sakhyam tadā kartumiyēṣa tābhyām || 4.3.39 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmikīyē ādikāvye
 kiṣkindhākāṇḍe tṛtīyaḥ sargaḥ ||